

Lantbrukspanelen 1/2024

Lantbrukarnas syn på EU: Slåss för konkurrenskraft

Landshypotek Bank – Lantbrukspanel våren 2024

Inledning

Vårens omgång av Lantbrukspanelen 1/24 handlar om hur Sveriges lantbrukare ser på EU. Syftet är att fånga känslan som svenska lantbrukare har för EU-institutioner och politiska frågor kopplade till EU-politiken, något som är särskilt aktuellt den här våren, med tanke på att det är val till Europaparlamentet i juni.

EU har givetvis stor betydelse för Sverige och det gäller definitivt det svenska lantbruket, och i förlängningen, allt där jordbruket har en bärande roll, som till exempel vår livsmedelsförsörjning.

Som politikområde är jordbruket ett av EU:s tyngsta. EU:s gemensamma jordbrukspolitik, den så kallade *CAP:en*, (en förkortning av Common Agricultural Policy) är en betydande del av EU:s budget och syftar till att stödja jordbrukarna och främja landsbygdsutveckling i hela unionen.

På senare tid har EU:s arbete inom klimat och miljö kommit att spela en allt större roll. Den europeiska *gröna given* är en omfattande och genomgripande strategisk satsning för att ställa om hela ekonomin och samhället till att bli mer miljömässigt hållbart. Flera av de gröna lagstiftningspaket som redan beslutats om eller är på väg genom EU:s institutioner påverkar förutsättningarna för att bedriva såväl jord- som skogsbruk.

Båda dessa huvudfrågor – att EU är viktigt för jordbruket och vice versa, samt den gröna omställningen – gör sig påmind i vårens stora Lantbrukspanel med fokus på EU och EU-valet.

Lantbrukspanelen har en i grunden positiv syn på EU. Att lämna EU finns inte ens på kartan. Men samtidigt har panelen ett tydligt budskap till politikerna om EU:

Lägg mer kraft på att stärka jordbrukarna och jordbrukets konkurrenskraft, vilket i sin tur skapar mer jobb både inom jordbruket och kringliggande näringar. Lantbrukarna tycker det är viktigt att det inom EU skapas rättvis konkurrens på marknaden och att producenternas ställning gentemot handeln stärks.

Det handlar om att göra det enklare för lantbrukarna, och ägna sig mindre åt sådant som upplevs göra det svårare för lantbrukarna.

Bakgrund

I **Lantbrukspanelen** finns svar sammanställda från över 100 av landets största lantbruksföretagare, såväl växtodlare som animalieprocenter och andra lantbrukare. Det är företagare som finns i Landshypoteks nätverk och som dagligen står för en stor del av den svenska primärproduktionen och är avgörande för den svenska självförsörjningen.

Paneldeltagarna svarar ett par gånger om året på aktuella branschfrågor och hur det är att vara företagare inom de gröna näringarna.

Lantbrukspanelen ger en temperaturmätare på läget i lantbruket och gör inte anspråk på att vara statistiskt säkerställd.

Data till den här rapporten har samlats in via enkät genomförd under perioden 3 april – 30 april 2024. Enkäten har besvarats av 107 lantbruksföretagare som alla ingår i Landshypotek Banks Lantbrukspanel.

Tidigare rapporter:

- Lantbrukarnas växande dilemma (dec 2023)
- Lantbrukaren i en tuff tid (juni 2023)
- En osäker tid – så balanserar lantbrukaren risker och möjligheter (dec 2022)
- Den digitala lantbrukaren (maj 2021)
- Jorden vi brukar – drivkrafter och orosmoln (nov 2020)
- Bryr sig omgivningen om svensk matproduktion? (maj 2020)
- Våras det för lantbrukaren som miljöhjälte? (juni 2019)
- Lantbrukare efterlyser större konsumentintresse (sept 2018)

Summering

EU är positivt för lantbruket – men jordbrukspolitiken är svår

- EU är en naturlig del av svenska lantbruket och att rösta i valet till parlamentet är självklart för paneldeltagarna: Så gott som alla tänker rösta i juni.
- Panelen är inte heller nära ett Swexit: Vi ska absolut inte gå ut ur EU.
- Den inre marknaden upplevs som positiv: enbart två av tio är negativa.
- Stor majoritet av lantbrukarna i panelen, närmare två tredjedelar, tycker att den egna verksamheten har gynnats av EU.
- Däremot upplever panelen att det är svårt att vara tillräckligt informerad om EU:s jordbrukspolitik: Tre av fyra tycker det är svårt, tre av tio att det är enkelt.

Satsa mer på marknad och konkurrenskraft – mindre på bevarande

- Grundbultarna i EU:s jordbrukspolitik är enligt panelen att främja jobb i jordbruket och andra närliggande näringar – och därigenom hålla landsbygden levande, stödja lantbrukarna och möjliggöra försörjning.
- Här görs inte tillräckligt inom EU för att stärka de europeiska lantbrukarna. Hälften uttrycker nej på frågan om det görs tillräckligt, medan en fjärdedel svarar ja.
- Vad som borde göras mer av inom EU är entydigt enligt panelen: Satsa på att det råder rättvis konkurrens på marknaden och stärka producenternas ställning gentemot handeln. Därefter kan EU ägna sig åt att bidra till att förbättra infrastruktur på landsbygden, ekonomiskt stöd till lantbrukaren och forskning och utveckling.
- Vad EU-politiken borde göra minst av är att värna naturmiljön, stärka djurskyddet, livsmedelstillsyn och det som särskilt gäller klimat- och miljöinsatser. Av tidigare undersökningar framgår att miljöinsatser är en naturlig del av vanliga lantbruket.
- De flesta av panelens deltagare är också skogsägare. Uppfattningen om EU:s politik som påverkar skogen är starkt negativ, 8 av tio är negativa.

Summering/fortsättning

Svenska politiker företräder svagt

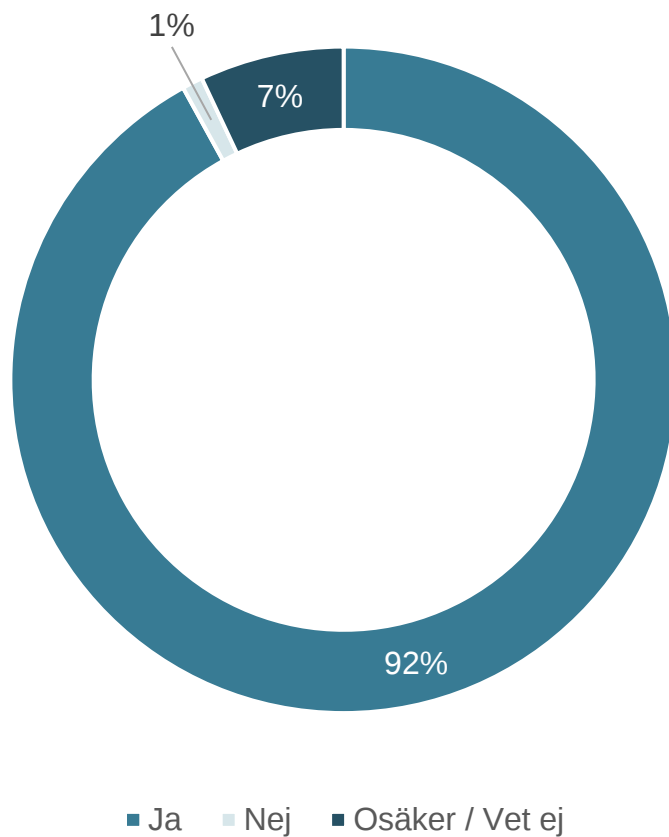
- Svenska politiker har dock inte tagit tillvara svenska lantbrukares intresse. Hela nio av tio anger dåligt på frågan Hur upplever du att svenska politiker har tillvaratagit svenska lantbrukares intresse i EU.
- Skälen är intressanta: Närmare hälften del tror det handlar om låg kunskap. En del tror det handlar om en idé: för att politiker anser att livsmedel lika gärna kan produceras i andra länder. En viss del tror att svenska politiker blir lurade på grund av bristande förståelse om EU eller helt enkelt har en negativ inställning till lantbruk.

Varför demonstrerar inte svenska lantbrukare

- Varför har det inte varit demonstrationer i Sverige? Det är mer socialt accepterat i andra länder anser hälften, vi har annan organisering som gör att vi kan påverka på annat sätt anser en av fyra och svenska lantbrukare protesterar mer i det tysta anger en mindre skara, två av tio.

Kommer du att rösta i EU-valet i år?

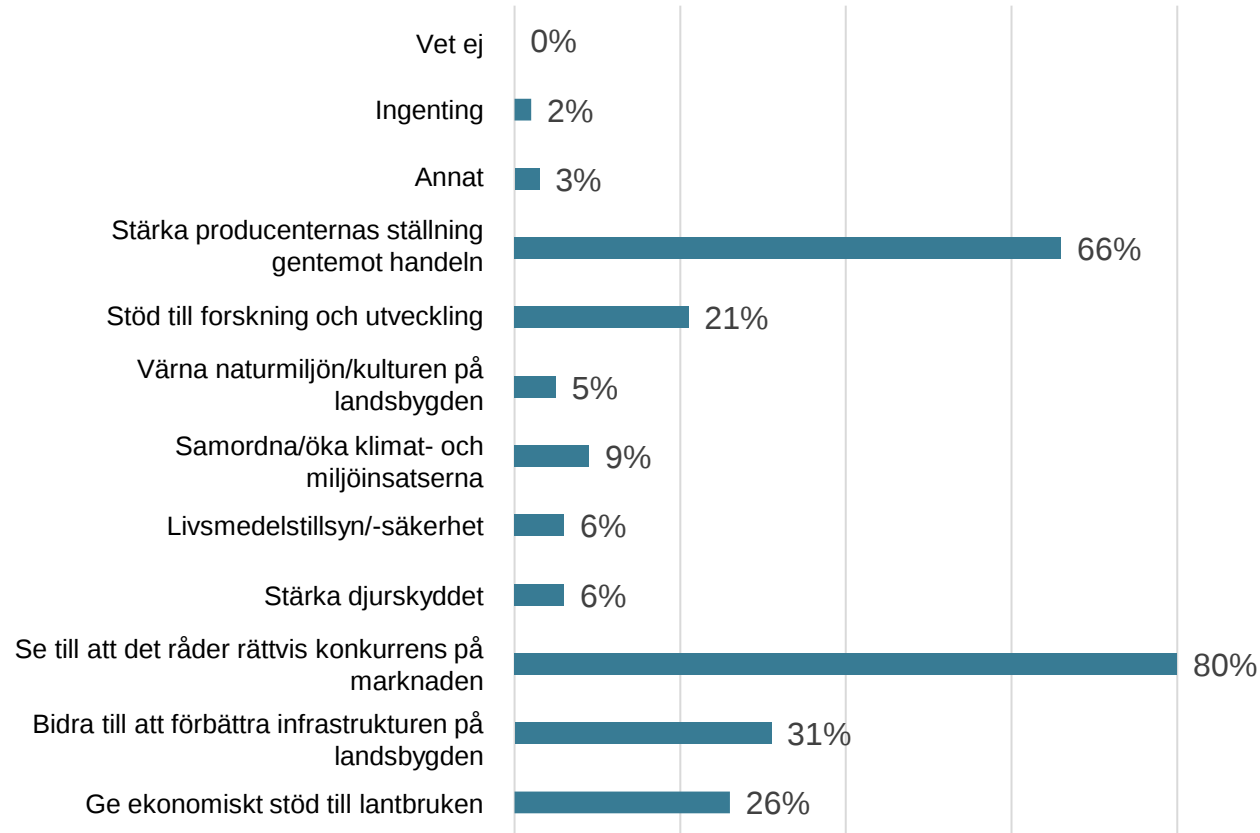

En stor majoritet, mer än

9 av 10

kommer att rösta
i EU-valet

Vad borde EU göra mer av inom lantbruksområdet? (max tre svar)

8 av 10

vill att EU ser till att det råder rättvis konkurrens på marknaden.

2 av 3

vill att EU stärker producenternas ställning gentemot handeln.

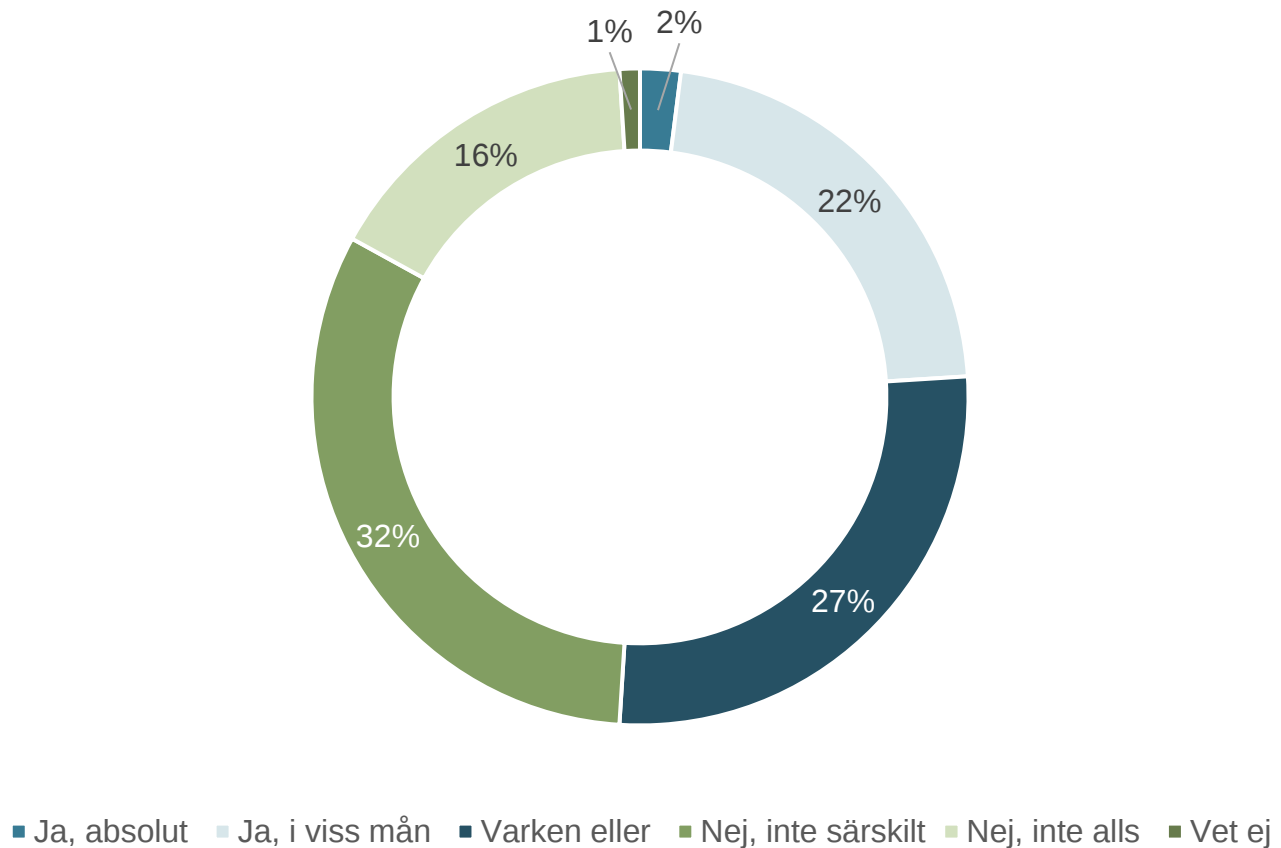
1 av 3

vill att EU förbättrar infrastrukturen på landsbygden.

1 av 4

vill att EU ger ekonomiskt stöd till lantbruken.

Tycker du EU gör tillräckligt för att stärka de europeiska lantbrukarnas konkurrenskraft?

Nästan

1 av 2

tycker att EU inte gör tillräckligt för lantbrukarnas konkurrenskraft.

1 av 4

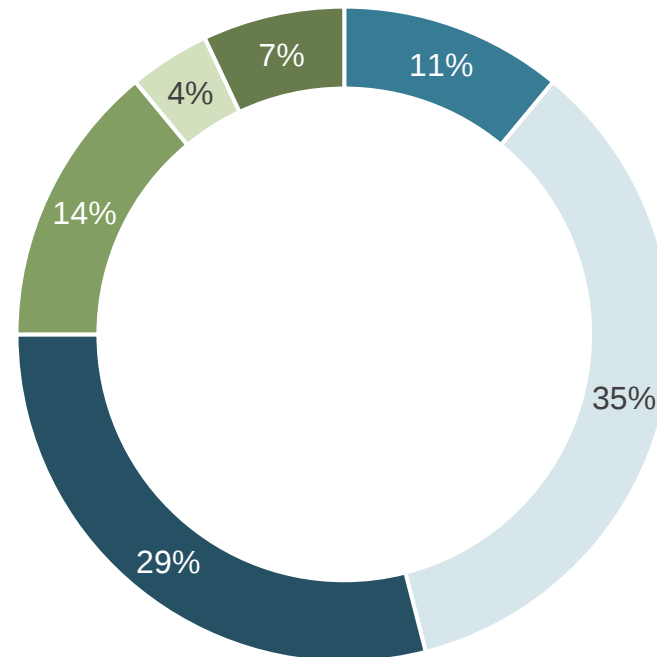
En fjärdedel tycker att EU gör det.

Drygt

1 av 4

tycker att EU gör varken eller.

Hur upplever du den inre marknaden för lantbrukets produkter, att varor kan säljas mellan EU-länder utan hinder?

■ Mycket positiv ■ Ganska positiv ■ Varken eller ■ Ganska negativ ■ Mycket negativ ■ Vet ej

Nästan

1 av 2

tycker att den inre marknaden är positiv.

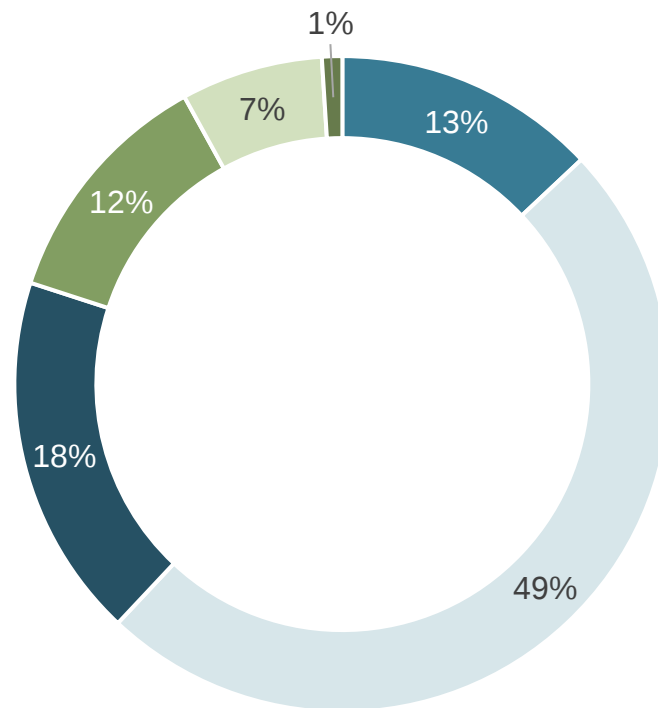
1 av 3

tycker varken eller, medan en knapp

1 av 5

tycker att den är negativ.

Upplever du att du och din verksamhet som lantbrukare har gynnats av EU eller inte?

■ Ja, absolut ■ Ja, i viss mån ■ Varken eller ■ Nej, inte särskilt ■ Nej, inte alls ■ Vet ej

6 av 10

upplever att verksamheten gynnats av EU.

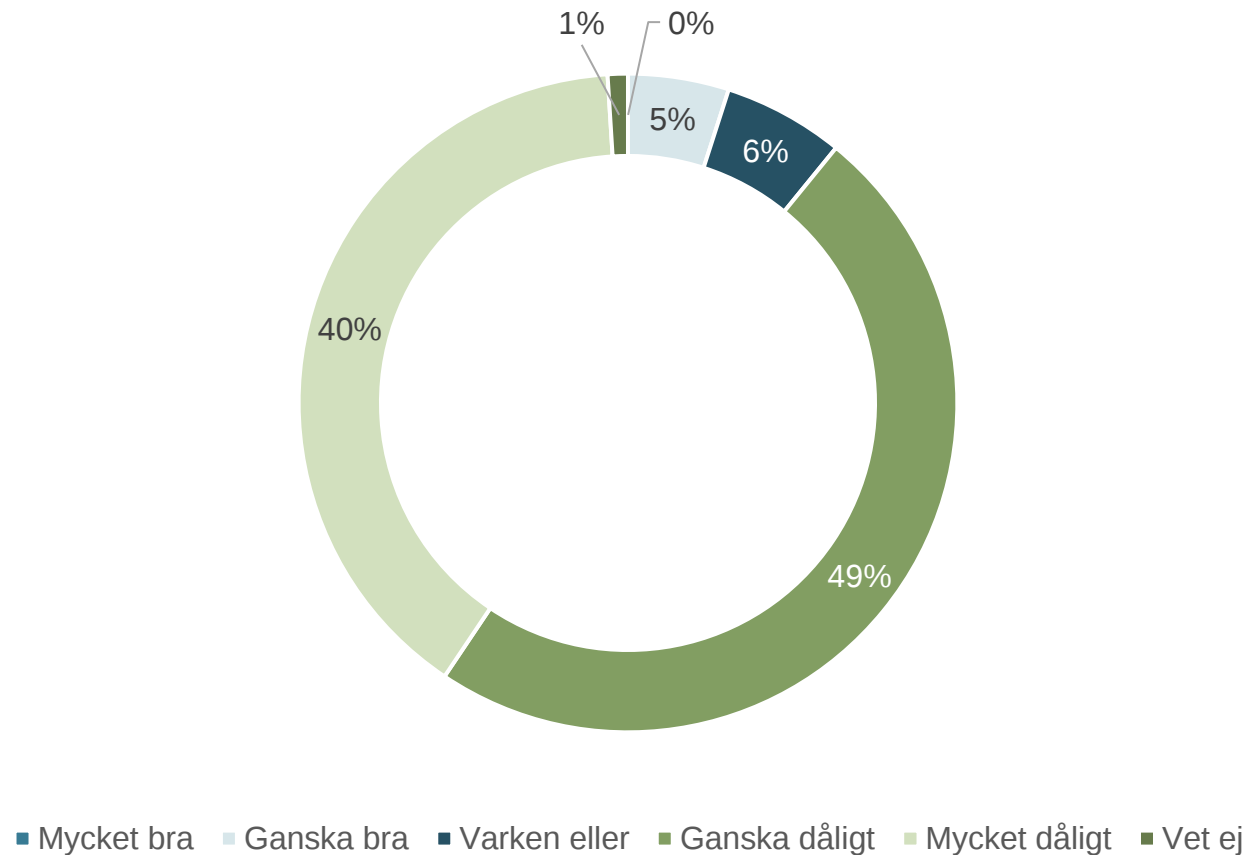
2 av 10

tycker inte det.

2 av 10

upplever att EU varken gynnade eller missgynnade verksamheten.

Hur upplever du att svenska politiker har tillvaratagit svenska lantbrukares intressen i EU?

9 av 10

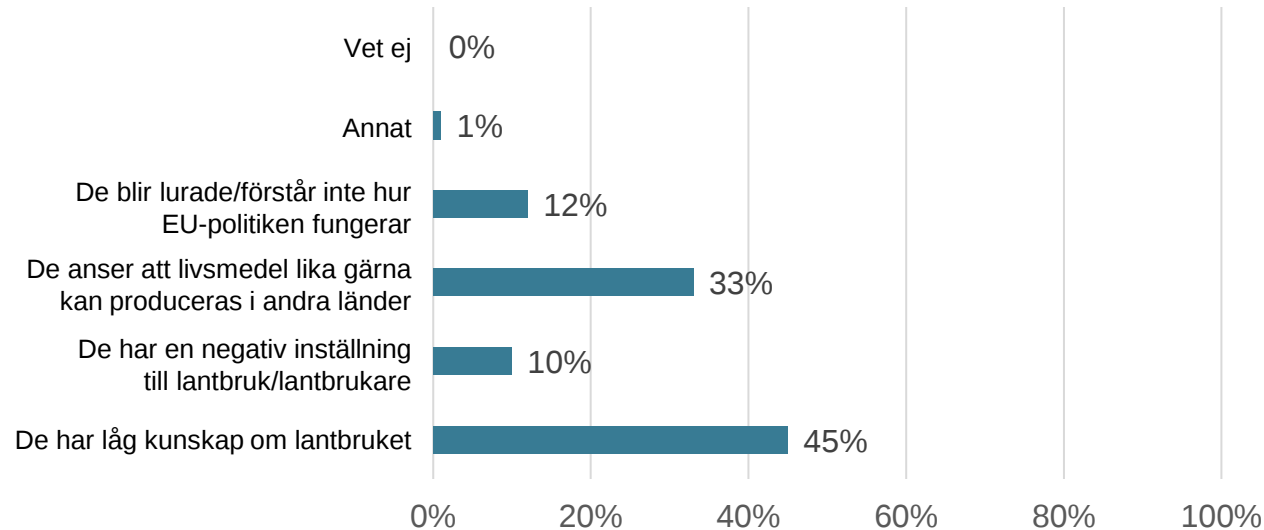
upplever att svenska politiker
inte tillvaratagit svenska
lantbrukares intressen i EU.

Endast

1 av 20

tycker att de gjort det bra.

Vad är skälet till det tror du?

Vad tror panelelen är skälet till att politikerna inte har tillvaratagit svenska lantbrukares intressen i EU?
(något som 9 av 10 i panelen anser att politikerna inte gjort)

1 av 2

tror att det beror på att politikerna har låg kunskap om lantbruket.

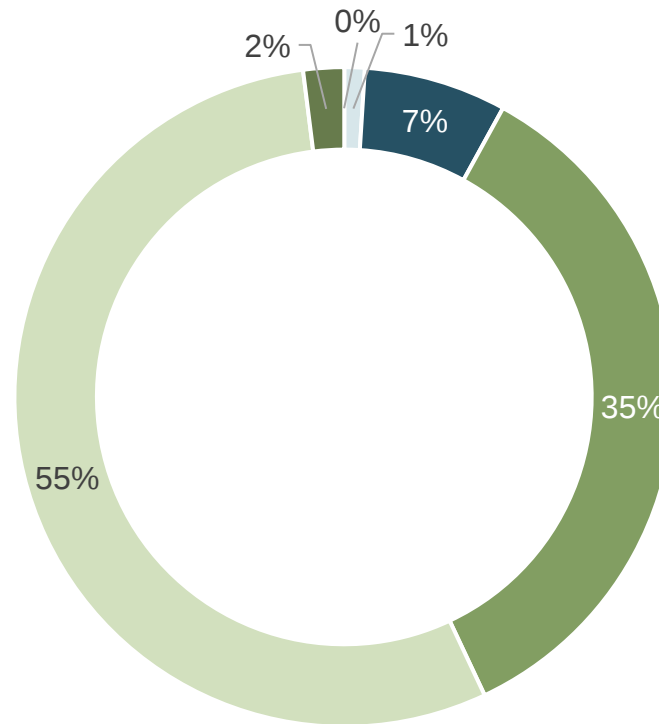
1 av 3

menar att politiker anser att livsmedel kan produceras i andra länder.

1 av 10

menar att politiker blir lurade/förstår inte EU-politiken eller har en negativ inställning till lantbruket.

Vilken är din uppfattning om EU:s politik som påverkar skogen?

■ Mycket positiv ■ Ganska positiv ■ Varken eller ■ Ganska negativ ■ Mycket negativ ■ Vet ej

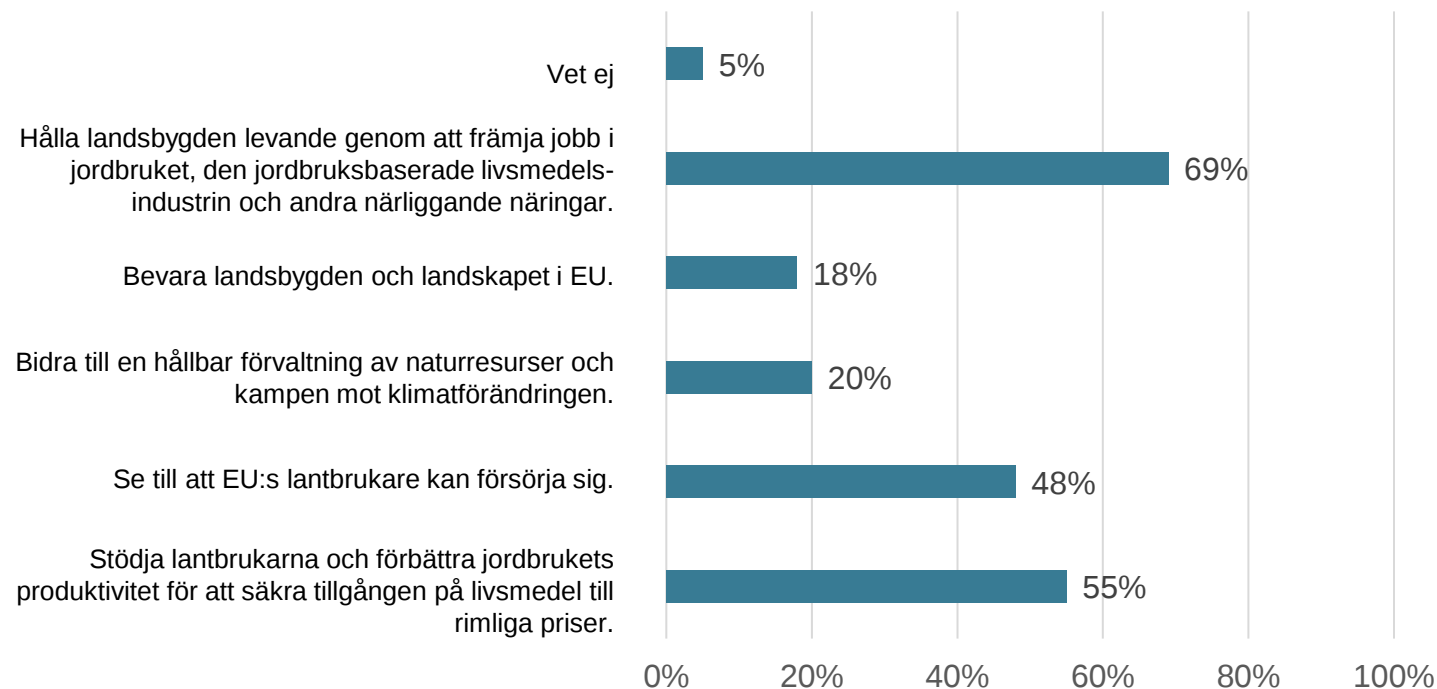
9 av 10

upplever EU:s skogspolitik som negativ, varav en majoritet mycket negativ.

1 av 100

panelister upplever den som positiv.

Vilka av grundbultarna i EU:s jordbrukspolitik är viktigast för dig? (tre svar möjliga)

7 av 10

Sju av tio vill att EU ska hålla landsbygden levande genom att främja jobb inom jordbruket.

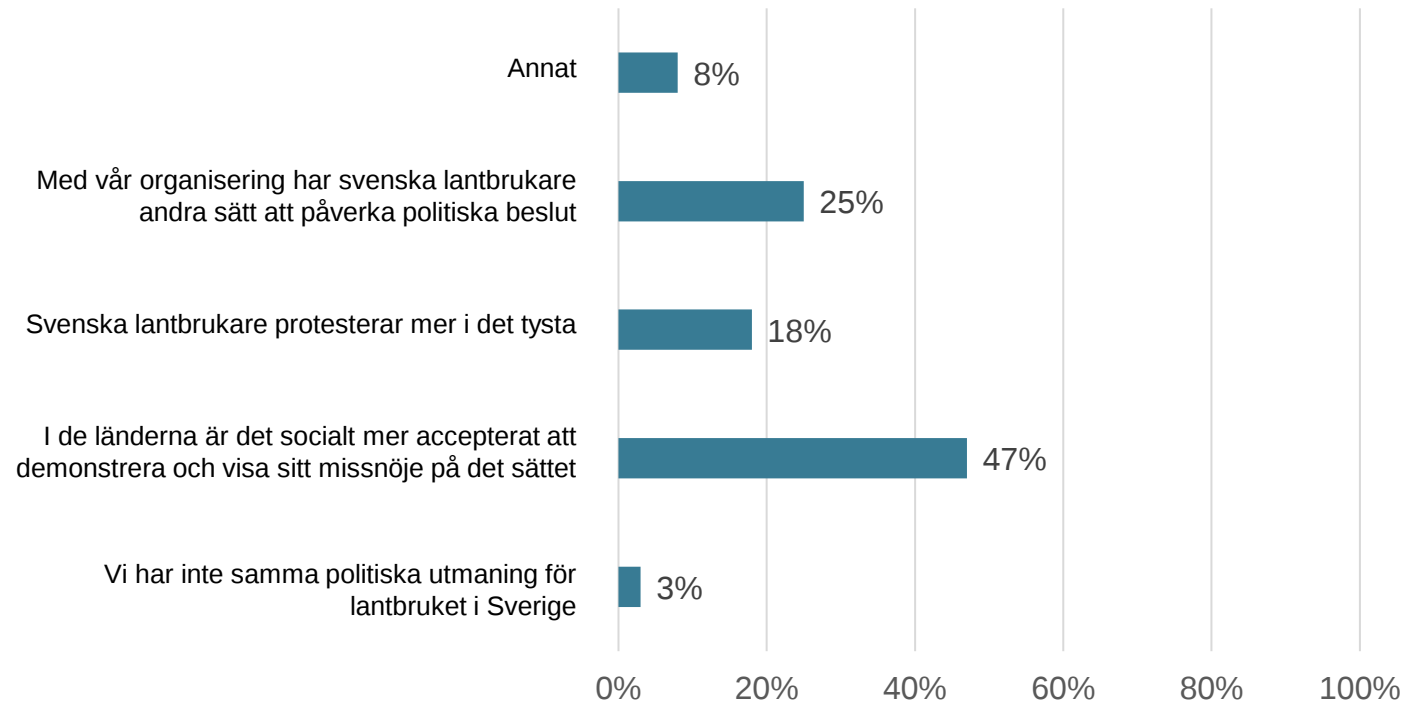
Över
1 av 2

hälften vill se ett stöd till lantbrukarna och en förbättring av jordbrukets produktivitet.

Nästan
1 av 2

vill att EU ser till att lantbrukarna kan försörja sig.

Det har varit stora lantbruksdemonstrationer i flera länder. Varför har det inte varit liknande demonstrationer i Sverige?

Nästan
1 av 2

tycker att det är mer socialt accepterat utomlands att demonstrera.

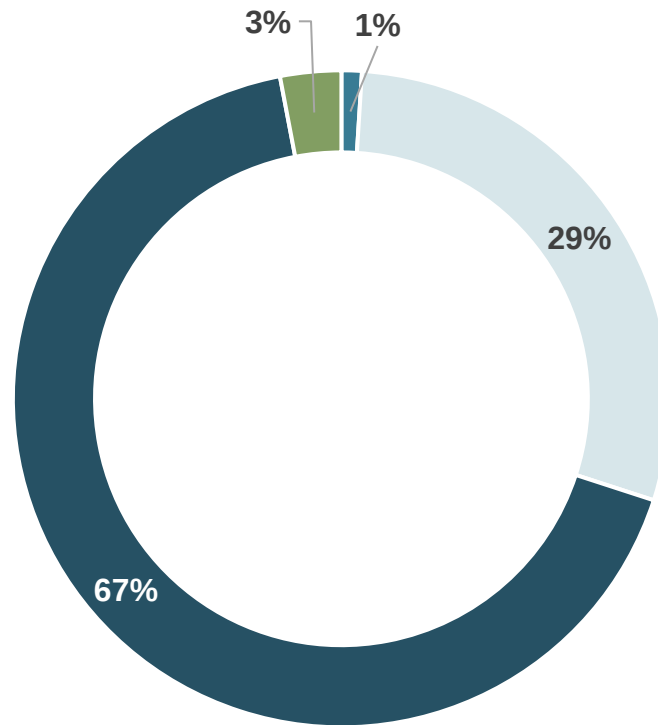
1 av 4

menar att det finns andra sätt att påverka på.

1 av 5

menar att svenska lantbrukare protesterar mer i det tysta.

Känner du dig tillräckligt informerad om EU:s jordbrukspolitik?

■ Ja, det är väldigt enkelt ■ Ja, det är ganska enkelt ■ Nej, det är ganska svårt ■ Nej, det är alldeles för svårt

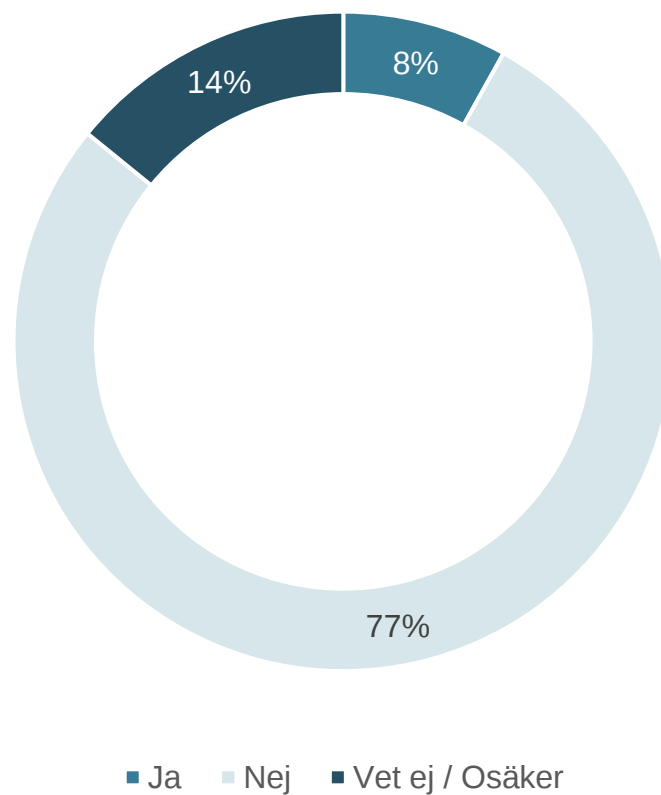
2
av 3

tycker att det är svårt att
förstå EU:s jordbrukspolitik.

3
av 10

tycker att det är enkelt.

Borde Sverige gå ur EU?

Nästan

8 av 10

tycker att Sverige ska
fortsätta vara en del av EU.

Knappt

1 av 10

vill gå ur.

Avslutande kommentar

EU är en naturlig del av att vara lantbruksföretagare.

Företagarna i Lantbrukspanelen har också en i grunden positiv syn på EU och anser att det egna företaget gynnas av att vi är med i EU.

Samtidigt anser panelen att inom EU fokuseras på fel områden och dessutom att svenska politiker brister i sitt engagemang för och kunskap om det svenska lantbruket.

EU borde enligt panelen fokusera på lantbrukarens villkor och stärka konkurrenskraften. Lantbrukspanelens medskick till politikerna är därmed: gör mer av sådant som stärker lantbrukarna och mindre av det som gör det svårare att bedriva lantbruk.

Det är inte konstigt. Många jordbrukare kämpar med sin lönsamhet och många av de regleringar som kommer från EU upplevs inte göra det lättare att bedriva jordbruk, snarare tvärtom. Det gäller i än högre utsträckning skogsbruket (drygt 8 av 10 i panelen är även skogsägare).

Lantbrukspanelen består av drivna företagare och panelen är ofta framtidsorienterad. Nu vill den att EU och politikerna än bättre ger förutsättningarna för att våga satsa och göra nödvändiga investeringar för att öka sin produktivitet och resurseffektivitet.

Vårens lantbrukspanel ger en tydlig hemläxa till EU-verksamma och politiker: Lär er mer om förutsättningarna för svenskt lantbruk och öka ert engagemang för den sektor i samhället som bär upp vår livsmedelsförsörjning.

Lantbrukspanelen skickar ett tydligt budskap till EU och politiska beslutsfattare. Lägg mer kraft på att stärka lantbruksföretagarna så att de kan hävda sig i den internationella konkurrensen, så att de vågar satsa framåt och göra nya investeringar för att öka sin produktivitet, bidra till den gröna omställningen och skapa nya jobb över hela Sverige.

Per Lindblad, vd för Landshypotek Bank